

Spodnja vrsta celirnik in
 vrniti s pošiljko vred ali
 v vrednosti s pošiljko
 go dno se celo leto 12 dni,
 pri letu 7 dni, četiri leta
 izven Jugoslavije
 Maribor: Slovenski
 Gospodarja" v Ma-
 riboru, c. 5.
 Maribor: Slovenski
 Gospodarja" v Ma-
 riboru, c. 5.

Posamezna številka stane 7 krovov ali 50 para.

Poslana plačana v gotovini.

Uredništvo: Koroška c. 5.
 Maribor: Slovenski
 Gospodarja" v Ma-
 riboru, c. 5.
 Maribor: Slovenski
 Gospodarja" v Ma-
 riboru, c. 5.

SLOVENSKI GOSPODAR

LIST LJUDSTVU V POUK IN ZABAVO.

42. št. 407.

Maribor dne 19. oktobra 1922.

50. letnik.

OBČNI ZBOR JUGOSLOVANSKE KMETSKÉ ZVEZE
 se bo vršil
 v četrtek, dne 9. novembra 1922.

Spored občnega zbora bomo priobčili v prihodnji številki «Slov. Gospodarja». — Vse KZ pozivamo, da takoj odločijo svoje zastopnike, ki se bodo občnega zbora udeležili. — Eventualne predloge naj pošljejo vsaj en teden pred občnim zborom Tajništvu JKZ.

Javna vest.

Ze ob prvih glasovih, da se pripravljajo v Zagrebu sestanek ali kongres tzv. intelektualcev, ki se je vršil potem 10. m. m., smo mi označili naše stališče. Dasi je tudi naša stranka bila povabljena na ta kongres, se ga mi nismo udeležili. To pa ne morda zato, ker se ne bi strinjali z namerami poštenjakov v prireditvenem odboru za kongres v svrhu spremembe sedanjega neznosnega centralističnega režima in pospešitve revizije ustave, pač pa zato, ker smo slutili, da bodo centralistični kričarji zaenkrat še prepili vsako javno vest. In zagrebški kongres ni bil prav nič več, kakor trenutno prebujena javna vest proti nedopustnim in neodpušljivim grehom sedanje nasilniške Pašič-Pribičevićeve vlade.

Mi smo že takrat dvomili o iskrenosti prvakov policajdemokratske stranke, ker, karkoli je v obziru policajdemokratov, to ne zasluđuje nobenega zaupanja v solidnost namenov. Vendar pa obstoji neutuljivo in neutajeno dejstvo, da v policajdemokratski stranki — poka. Temu se ni čuditi. Ako imajo policajdemokratje kot svojega zastopnika v vladi javno zaznamovanega in pred sodiščem še neopranega moralnega morilca pok. ministra Draškovića, je že to samo dejstvo tako vnebovpijoče, da se mora vsakomur, kdor ima samo še iskrico čuta za čast in dostojnost, obrniti želodec od stude in sramote. Toda prosvetni zloduh, ki na nesrečo naše domovine in po milosti korumpiranih in nepoštenih centralistov še vedno ministruje, si je znal utrditi svoje stališče s tem, da je okrog sebe zbral cvet svojih sokrivcev. S padcem Pribičevića — nesrečnega imena — bi bili ti njegovi sokrivci tudi sami razkrinkani, kakor je razpetna po svetu ciganska druhal, h kateri se prištevajo njegov rod.

Vendar nam je zagrebški kongres prinesel vsaj to dobro, da je dal priložnost javno pribiti na sramotni steber pomagачe Pašičevega pajdaša, ki vihati svojo kravo giljotino nad nesrečnim našim ljudstvom.

V svojo globoko sramoto moramo priznati, da je enemu delu teh Pribičevićevih pomagачev tekla zibelka na s solzami in znojem, s krvjo in žolcem namočeni dragi nam slovenski zemlji! In kdo so te poturice? Te poturice, gore (zlobnejše) od Turčina, so itak splošno znane in s sramotnim žigom ožigosane, da jih poleg imen pokrščenega Žida Žerjava in ameriškega pustolovca in velikolaškega mesarja Puclja itak ni treba posebej navajati.

Zagreškemu kongresu je sledil shod radikalcev v Vojvodini, ki se je izrekel za Protića. Med tem pa je že Pribičević začel papirnati boj v svojem časopisju proti Davidoviću. S tem je bil dan Pribičevićevcem si-

gnal za splošen napad na udeležence zagrebškega kongresa. Ta boj je izzval odpor pri kongresistih, dočim je Davidović udaril na umik. V beograjskem časopisju je izjavil, da zagrebški kongres ni mislil na revizijo ustave, dasi je iz zagrebške resolucije jasno razvidno, da se zahteve, kakor na primer sprememba imena države, ne morejo izvršiti brez spremembe ustave.

Ta izjava meščastega Davidovića je omogočila upanje policajdemokratov na kakršen taktičen «spozrazum». Sklican je bil torej sestanek glavnega odbora in poslanskega kluba policajdemokratske stranke, na katerem so po tridnevem razpravljanju in vključitvi nasilju Pribičevićevcem, ki so celo potvrdili resolucijo, začasno zlimali razpokline policajdemokratske stranke.

Toda odpor, ki je nastal po zagrebškem kongresu proti Pribičevićevcem, se ne da več ublažiti. V Ljubljani — z ozirom na približajoče se občinske volitve — je razkol popoln. Strup, ki ga meče «Jutro» na «Slov. Narod» in narobe, bo imel tudi po volitvah svoj vpliv. Razkrojavanje pa se s polno paro nadaljuje tudi drugod.

Ves politični notranji položaj je tak, da bi vlada katerekoli kulturne države morala takoj odstopiti. Toda pri nas so na vladi ljudje, ki imajo na glavi toliko masla, da bi se isto takoj raztopilo, čim se razdruži sedanja vladna družba, ki izmoggava državo in davkoplačevalce. Ker se torej zavedajo, da so vsi, ki so danes na vladi, ne samo odgovorni, temveč tudi stvarno sokrivci na sedanjih strahovitih in neznosnih razmerah, se bodo za vsako ceno skušali obdržati na krmilu. In kdo naj jih prisili na odstop? Mar parlament, ta nestvor in nasilniško okrnjen vladni instrument, ki ga vlada sploh namerava odgoditi ter vladati brez njega? Mar kralj, ki je sam v obrambi napram izkoriščevalcem države, ki so si s pomočjo raznih «belih», «črnih» in drugih umazanih rok, znali pridobiti celo vojsko na svojo stran? Ne. To more in mora storiti samo ljudstvo in ljudstvo samo.

Da je vsa moč države res v ljudstvu samem, ko se zave svojega položaja, dokazuje tudi zagrebški kongres, sklican ravno zaradi splošnega nezadovoljstva v ljudstvu in iz strahu pred ljudstvom. Zato je tudi neodločni Davidović, kljub svojemu prvotnemu umiku, zmagal na policajdemokratskem zborovanju proti Pribičeviću. Ko bi imel Pribičević še količkaj poštenja in časti v sebi, bi moral izvajati posledice in odstopiti. Tega pa ni storil, ker se boji, da bi potem moral stopiti tudi pred sodišče, da se brani med drugim tudi zaradi Protičevega javnega očitka, da je moralni morilec pok. Draškovića v Hercigonjini zadevi. Dasi je Davidović, katerega so Pribičevićevi kruto napadli, zopet izvoljen za predsednika stranke in mu je izrecno naročeno nadaljevati svojo dosedanjo politiko, bo Pribičević še dalje ostal kot minister za ubijanje naše prosvete.

Toda, če smemo verjeti razpravam na radikalskem sestanku, ki se je vršil minuli teden, bo Pašič moral ali odstopiti ali pa spremeniti nekatere ministre v svoji vladi. Davidovića zmagaja, od katere si sicer trenutno ne moremo obetati nikakršne spremembe režima, pomenja vendar poraz Pašičeve politike.

Eno je gotovo. Volitve se morajo vršiti najpozne-

je prihodnje leto. Ljudstvo je spregledalo in pod geslom avtonomije se pripravlja na volilni boj proti centralističnim pijavkam!

SOCIJALNI TEČAJ ZA MLADENICE V CELJU.

V dneh 27., 28. in 29. septembra — med Božičem in Novim letom — priredi Slov. kršč. socijalna zveza za celjsko okrožje pod vodstvom g. dr. Korošca in sodelovanjem 10 izbranih predavateljev v Celju socijalni tečaj za kmetijske mladenice in moške, odbornike in sodelavce naših izobraževalnih, mladinskih (Orli, Mladeniške zveze), gospodarskih in političnih organizacij. V prvi vrsti bodo na tečaj sprejeti oni mladeniči in moške, ki jih bodo za to določila in prijavila zgoraj omenjena društva. Na prijave posameznikov se bomo ozirali predvsem iz onih krajev, kjer društev ni. Prijave treba poslati vsaj do 1. decembra tajništvu Slov. kršč. soc. zveze v Celju, hotel Beli vol. Podrobnosti objavimo v prihodnjih številkah «Slov. Gospodarja».

J. Vesenjāk:

Opombe k poiskusu izjednačenja neposrednih davkov.

Odkar smo ustanovili našo «Jugoslavijo» ali pravilno: državo Srbov, Hrvatov in Slovencev, ter za njeno upravo in druge potrebe in datjave plačujemo davke. se zanimamo seveda v prvi vrsti, kako so davki na različne pokrajine in različne stanove razdeljeni, pa tudi, kako se davki v raznih pokrajinah predpisujejo in izterjujejo.

Kmalu smo izvedeli, da glavno breme za državno upravo nosijo Slovenci in Hrvati, sploh tako imenovani prečanski kraji, ki so prej pripadli Avstro-Ogrski monarhiji.

Spoznali pa smo tudi, da so davki v naši državi prav malo socialno razdeljeni med stanovi in da je srbijski sistem indirektnih davkov najhujše in socialno najkrižničnejše breme za revnejše ljudstvo, pa naj isto pripada Srbom, Hrvatom ali Slovincem.

Spoznanje je rodilo v našem javnem življenju zahtevo po izjednačenju davčnih bremen in Slov. ljudska stranka, odnosno njeni zastopniki v «Jugoslovanskem klubu» so dali prvi tej zahtevi izraza v svojih predlogih in govorih. Povdarjati pa moram, da smo v vodstvu že takrat spoznali, kakor spoznavamo še danes, da ne pričakujemo izjednačenja po enotnem davčnem zakonu, temveč, da verujemo le v možnost sorazmerno pravičnega materialnega izjednačenja. To se pravi z drugimi besedami: Ni mogoče popolnoma enoten davčni zakon za celo državo, mogoče je le na podlagi obstoječih zakonov razne pokrajine obremeniti sorazmerno z ozirom na njihov obseg, davčno moč, število prebivalstva in njihove upravne, gospodarske in kulturne potrebe.

Poizkus izjednačenja.

Sedanji finančni minister dr. Komanudi in njegov šef oddelka za direktne davke pa sta mnenja, da je mogoče izjednačiti direktne davke z enotnim zakonom, po-

Prof. dr. Ant. Medved:

Zlatomašnik g. p. Kalist Heric.

Mariborska krasna bazilika se pripravljajo na lepo svečanost. Ni še videla take v svojem 22letnem obstanku. Mlada je še, a polna mladostne moči in lepote. To svojo mladostno, cvetočo lepoto bode sedaj združila z otroško, ganljivo hvalečnostjo in v vsem svojem sijaju bode obhajala dne 22. oktobra 1922 zlati jubilej svojega preblagega očeta, ki ji je dal življenje, jo vzbudil iz tal ter jo povzdignil na tako visoko stopnjo stavbarske popolnosti in umetniške dovršenosti. G. p. Kalist Heric bode obhajal svojo zlato sveto mašo, petdesetletnico svojega duhovskega delovanja. Kako se torej bazilika Matere milosti in njeni župljani ne bi vneto in z neomejenim veseljem pripravljali na tako slovesnost?

Ves Maribor naj bi porabil to priliko, da na svečan način proslavi enega svojih najbolj zaslužnih somoščanov, kateri je mesto okrasil s podjetjem, ki je in bo še mnogo stoletij odlična okrasba podravske prestolnice. Vsa lavantinska škofija naj se v duhu zbere na tej slovesnosti, ko obhaja neumorno vnet delavec v vinogradu Gospodovem svoj prelepi, od Boga mu naklonjeni dan, katerega doživi tako malo, malo dušnih pastirjev.

Ozrimo se nekoliko v življenje g. zlatomašnika! Rojen je bil p. Kalist Heric dne 8. marca 1850 v Vučji vesi, v župniji Sv. Križa pri Ljutomeru, v župniji, ki je dala toliko vrlih duhovnikov in odličnih slovenskih domoljubov premili domovini! Ljudsko šolo je obiskoval nekaj časa pri Sv. Križu, dve leti pa v Radgoni. Leta 1862 je prišel v Maribor, ravno ko so odhajali ti-

sočeri udeleženci od Slomšekovega pogreba, česar se jubilar še živo spominja. V Mariboru je vstopil v gimnazijo, katere odličen učenec je bil potem vseh 8 let. Imel je tiste tri darove, ki so najlepši kras dobrega dijaka: nadarjenost, marljivost in pravstveno popolnost. O prvih dveh lastnostih spričujejo njegova spričevala, tudi zrelost izpit z odliko, o tretji pripovedujejo njegovi znanci iz gimnazije, najpopolnejše pa brezdvomno knjiga življenja.

Po gimnazijskih študijah je vstopil leta 1870 v frančiškanski red. Obiskoval je takratne učne zavode frančiškanske v tirolsko-štajerski provinci v Solnogradu, v Hallu, Kalternu in Bolcanu na Tirolskem. V mašnika posvečen je bil dne 20. oktobra 1872 v Tridentu.

Po dovršenih naukih je prišel leta 1873 v Maribor za subsidiarja v frančiškanskem samostanu. Ker je bil zelo slabotnega zdravja, so ga predstojniki za nekaj časa poslali v Gleichenberg, da popolnoma okreva. 19. marca 1874 je bil premeščen za kaplana k Sv. Trojici, kjer je ostal do l. 1875. Potem je prišel za kaplana in pridigarja v Maribor. L. 1882 je postal župnik na predmestni župniji Sv. Marije v Mariboru. Imenovan je bil 16. avgusta 1882 in na tem mestu je ostal celih 40 let, do 1. septembra 1922. Kdor to župnijo, ki šteje nad 14 tisoč duš, pozna, ve, koliko breme mora nositi župni upravitelj na tako obljudeni in obenem tudi obsežni župniji. Povrh še neprestano menjevanje prebivalstva, in, kar je bilo pred preobratom izvanredno kočljivo in težavno, zamotane narodne razmere, vse je zahtevalo na takem mestu moča, ki je moral združevati modrost z odločnostjo in skrajno previdnost z neutrudljivo vztrajnostjo.

In tak moč je bil p. Kalist! Moč neprestanega dela, neupogljive volje, otroškoangeljske pobožnosti in čudovito trdnega zaupanja na božjo pomoč. Kdor je videl in opazoval njegovo naporno delovanje, ki ni nikdar poznalo počitka, je videl uprav uzorno prizadevanje apostolskogorečnega dušnega pastirja. Pisarna, prižnica, spovednica so bile polje, na katerem je izčrpal do kosti in kože svoje telesne moči, a tudi polje, na katerem je žel prelepe, bogate uspehe, na katerem je užival svoje edino dušne veselje ter srkal oduševljenje iz srčnosti za nadaljnje delovanje.

Zaradi njegovih izvanrednih izkušenj in spretnosti so ga samostanske oblasti večkrat izbrale za častne in zaupne službe. Mnogo let je bil gvardijan v Mariboru, celo 12 let zaporedoma, kar je bilo posebno priznanje in izjema v dostojanstvu.

Najsijajnejše delo Kalistovo pa je mariborska Marijina bazilika. To je njegov duhovit izum; njen pretežaven začetek in srečna dovršitev je sad njegovega občudovanja vrednega truda. Na mestu, kjer zdaj stoji frančiškanska bazilika, je stala skromna in borna Marijina cerkvice poleg še bolj ubogega samostana. Kmalu po svojem imenovanju za župnika je naredil p. Kalist načrt za stavbo nove cerkve prav po Kraljevih knjigah (III. 5. 5) «Cogito aedificare templum Domini, Domini mei — nameravam pozidati svetjšče Gospoda, Boga mojega.» A kod vzeti denar in druga neštevilna sredstva ki so neobhodno potrebna za večjo stavbo? Takratni okrajni glavar v Mariboru, neblagoslojenega spomina baron Hein, se je zaničljivo posmešnil h Kalistovemu načrtu, ko mu ga je razodel in pojasnil. Od druge strani ni bilo nobene podjetnosti, nobene požrtvovalnosti, k večjemu še zlovoljna opazka. A p. Kalist je bil po-

sebej še recimo zemljiški davek. Tako je nastal sedanji vladni predlog o izjednačenju direktnih davkov.

Natančno presojanje v podrobnostih se ne more izvršiti v tednikih, kakor je «Slov. Gospodar», celo v dnevnikih ne, temveč je kritika zakonskega predloga v prvi vrsti delo naših sedanjih poslancev v parlamentu in odsekih. Tudi nimamo pooblastila, da bi govorili v imenu stranke, temveč pišem v pojasnilo našim davkoplačevalcem le svoje opombe in svoje vtise, ki jih imam ob tem predlogu.

Pomanjkljivo v predlogu

Je pred vsem, da ne vsebuje prav nobenih smernic, gradiva in pojasnil, da bi nam olajšale študiranje zakona, da bi se videlo že iz tega, ali je sploh ta načrt izvedljiv. Kdor je videl naprimer jednake vladne načrte in predloge v drugih državah, ta se mora naravnost čuditi, kako nedostaten je vladni predlog. Ali se hoče šef in minister na ta način skriti pred kritiko davkoplačevalcev in njihovih zastopnikov, ali hoče prikriti vsakemu javnemu delavcu več kot dovolj znano pomanjkljivost podlage za takšen izjednačevalen zakonski načrt, ali hoče, da se na ta način njihov nezrel poizkus po zastopnikih ljudstva sprejme, sankcionira in napravi z njim nedogledna kolobocija, to vse nam ostane prikrito.

Če si predočimo, koliko poizkusov so delali za izjednačenje in reformo davkov svojčas Prusi, koliko Avstriji pa tudi Rusi, kako so zbirali gradivo strokovnjaki, kako so se vršila razna zborovanja ankete strokovnjakov, potem se moramo čuditi hitrosti našega jugoslovanskega načrta in dvomiti o njegovi strokovni polnovrednosti.

Gotovo se nekateri bralci spominjajo, kako je v bivši Avstriji bil obravnavan načrt o splošnem zavarovanju! Koliko znanja, volje in duševne in telesne sile je uporabil za to samo naš pokojni Krek! In tam ste imeli pojasnjeno v vladnem predlogu na več sto straneh vse mogoče načine in obsege zavarovanja ter izkušnje s temi zavarovanji v raznih evropskih državah. Enake, recimo raje: večje gospodarske važnosti je načrt o izjednačenju direktnih davkov, ali tukaj poleg suhih paragrafov nimate ničesar. Prav nič ne izvemo, kaksne kalkulacije je izdelal, ali bi vsaj moral delati oni, ki je ustvaril sistem in ga spravil v paragrafe.

Drugi nedostatki.

Predlog zakona o neposrednih davkih je očitno nastal na podlagi madžarskega vzorca. Ali politikom je znano, kako so se svojčas v madžarskem parlamentu pritoževali razni zastopniki, kako nepopolen, pristranski in škodljiv je madžarski davčni sistem. Posebno glasni so bili v tem oziru zastopniki Rumunov in Slovakov ter malokmetijstva in delavstva.

Važnejše, kakor to dejstvo, je še za nas pri presojanju fiskalni namen, ki ga vsebuje osnutek.

Povečanje davkov

Je glavni namen osnutka, kajti, da bi zamogel minister po novem enotnem zakonu pobirati koj zemljarino pravično in enakomerno, tega pač menda sam ne veruje! Gotovo pa ne verujemo tega mi.

Že v par člankih sem pred meseci opozarjal, kako je trgovska zbornica v Zagrebu in so trgovci v Mariboru in Ljubljani zahtevali za sebe olajšave, za posestnike zemljišč pa večjo obremenitev. To so sedaj v Beogradu v ministrstvu seveda radi slišali in v novi predlog zakona o neposrednih davkih tudi sprejeli! Preosnova zemljiškega davka, da se isti plačuje progresivno, bi bila pač gotovo na mestu, toda splošna večja obremenitev vsakega koščeka zemlje, torej absolutno zvišanje zemljiškega davka pa ni na mestu posebej ne za posestva do 15 ha kulturne zemlje, ki je v lasti obdelovalca samega ter redi njega in njegovo družino.

Kmetijsko ljudstvo: kmetijski delavec, mali posest-

gumen, mož jeklenega značaja! Ustanovil je društvo za zidanje cerkve, pobiral po vinarjih in — šlo je, čisto doslovno po Koseskijemu «Zrno do zrna pogača, kamen do kamena palača», da sijajna Gospodova palača! Leta 1895 se je začelo z zidanjem in dne 11. avgusta l. 1900 je bila Marijina cerkev že posvečena! Cerkev, 57 in pol metra dolga, 24 m visoka in 13 in pol m široka je že oznanjevala čast in veličanstvo božje. Kalistov namen je bil dosežen; njegovi napori so bili sijajno kronani. Prispevali so bogati in revni, posebno veliko revni, iz vse slovenske domovine, deloma tudi izven njenih mej. Kalist je priredil bogato žetev v Marijino čiščenje. Doživel je še drugo veselje. Kajti sv. Oče Pij X. je dne 7. novembra 1906 povzdignil Marijino cerkev k časti bazilike, agregirani Liberijanski baziliki Maria Magiore v Rimu. V priznanje nevenljivih zaslug pri zidanju cerkve in z ozirom na njegovo mnogostransko plodnosno delovanje je bil p. Kalist imenovan dne 11. avgusta 1900 konzistorijalnim svetnikom. Veliko čast si je sam priboril v tisočerihih srcih, ki ga ljubijo, častijo in neomajeno spoštujejo. Najvišja čast ga pa čaka pri Onem, ki bo svojim vrlim delavcem v vinogradu nekdanj rekel: «Blagor ti, dober in zvest hlapec, ker si bil v malem zvest, te bom čez veliko postavil!»

Velečastni g. p. Kalisti! Izvršili ste delo, o katerem lahko z neumrjočim pesnikom Horacijem rečete: «Exegi monumentum aere perennius — dovršil sem spomenik, ki bo trpežnejši kakor jeklo!» Ta zavest naj Vas napolnuje ob Vaši zlati mašli!

Veliki francoski škof Bossuet je nekoč vprašal svoje prijatelje: «Ali je bilo moje življenje vredno življenja?» So mu odgovorili: «Je bilo vredno, da je živel.» G. Kalisti! Ako kdo Vas o Vašem življenju tako vpraša,

nik, obrtnik so obremenjeni z indirektnimi davki in dajatvami tako, da je vsako zvišanje njihovih davščin neumestno in nesocialno.

Povišanje zemljiškega davka je tudi nevarno

Mi živimo v dobi, ko so kmetijski pridelki sorazmerno približno trudu, delu in riziku plačani. Imamo pa tudi valutno depresijo, to se pravi, naš denar je razmeroma manj vreden, kakor njegova kupna moč. Z izboljšano valuto bodo rapidno padale cene kmetijskim pridelkom. Prav nobenega jamstva pa nimamo, da bodo padale tudi cene uvoženim, torej tujim in domačim industrijalnim izdelkom. Ako se v tem stanju obdavi z zvišano zemljarino in drugimi direktnimi davki naše kmetско ljudstvo, potem bo stalo delovno ljudstvo na deželi gospodarsko prav kmalu tam, kjer smo bili v devetdesetih letih, ko se je delalo zastonj in mali posestnik liki suženj na svojem posestvu ni smel misliti niti na boljši grizljaj svojega lastnega pridelka. Na to stališče pa pod nobenim pogojem nočemo, ne smemo in ne moremo!

Zakaj je enoten zakon še nemogoč?

Davčni sistem se mora prilagoditi intenzivnosti in stopnji narodno-gospodarskega življenja. Upoštevati mora politični in kulturni razvoj obdavčencev. Sedaj pa si zamislimo, kakšne silne razlike imamo v naši državi v tem oziru! Pri nas se je, recimo reforma zemljiškega davka začela izvajati na podlagi zemljiškega katastra že v dobi Marije Terezije, v Srbiji in v cela Macedoniji ter Črni gori pa še katastra sedaj ni.

Imamo vsled politične preteklosti celo vrsto davčnih sistemov. Za Slovenijo in Dalmacijo avstrijskega, za Hrvatsko in Vojvodino madžarskega, za Bosno in Hercegovino avstrijsko-madžarsko-turškega, za Srbijo srbskega, za Črno goro črnogorskega in za Macedonijo turškega in začetke srbskega. In to, kar obstoji in česar je ljudstvo in davčna oblast vajena skozi desetletja in stoletja, mislijo odpraviti z enotnim zakonom? Še bolj kakor se je demokratska stranka vrezala in oškodovala država s svojo vidovdansko ustavo, se bo vrezal demokratski finančni minister in njegov šef za direktne davke s svojim predlogom zakona o neposrednih davkih. In oškodoval bo s svojim eksperimentom državo še bolj, kakor so jo demokraciji in samostojnosti z ustavo.

Da se zakon izvršuje, mora imeti država za to sposobno orodje. Pred vsem mora biti na mestu sposobno odmerno oblastvo. Ali ga imamo za enoten zakon? Nimamo ga in ga tudi še več desetletij ne bomo imeli. Na najmanj pet različnih sistemov so navajeni in izobraženi davčni uradniki in redki ima pojma o več kot enem sistemu. Mislite, da bo srbski, črnogorski in makedonski davčni uradnik znal in se zamogel poglobiti v sistem madžarskih direktnih davkov?!

Se težje, kakor z uradniki, pa bo z ljudstvom. To je konservativno že samo na sebi povsod, še bolj konservativno v črnogorski, makedonski in srbski patriarhalni svoji kulturi. O odporu, ki bo ga morebiti uzakonjen predlog pri vpeljavi doživel tukaj, gotovo gospodje v finančnem ministrstvu še pojma nimajo. O težavah, ki jih vsebuje ta sistem za patriarhalne analfabe, si ne belijo glav!

Najhujše pa je pri vsem še to, da ni katastra in da se kataster seveda ne da napraviti v par letih. Brez te podlage pa je izvedba enotnega zakona popolnoma izključena. Kdor pozna zgodovino postanka našega katastra, ta mi bo moral brezpogojno pritruditi. Pri tem pa naj le mimogrede omenim, da je imela davčna reforma na podlagi katastra za cilj razbremenitev, ne pa višjo obremenitev kmetijskih slojev, kakor jo predvideva novi predlog.

Kakor je z izjednačenjem zemljiškega davka, tako je seveda tudi glede drugih važnih vrst davka.

Odmerna in izvršilna davčna oblast izven Slovenije, Hrvatske in Vojvodine, v kolikor že zadnja ima

odgovorite z mirno vestjo: «Je bilo vredno, da je živel!»

Pri svojih vsakdanjih premišljevanjih ne pozabite večih tistega pretresljivega verza v Skrivnem razodetju 2, 19: «Poznam tvoja dela, in vero in ljubezen tvoje, in službo in potrpežljivost tvojo.» Te Gospodove besede naj Vam bodo v sladko tolažbo in zadoščenje za vsa Vaša dobra dela.

Nepregledna vrsta Vaših častilcev Vam iz vsega srca čestita k Vaši zlati maši, želeč vse dobro do skrajnih mej človeškega življenja!

Naj sledi zlati še biserna sv. maša!

KAKO SE GODI NASIM FANTOM V NOVEM PAZARJU?

(Po poročilu naših fantov-vojakov.)

Naš 25. pešpolk je eden najboljših v naši jugoslovanski vojski. Naš polk je pohvalil radi izvanredno dobrega vežbanja g. vojni minister in sam kralj Aleksander, ko je ob priliki svoje poroke pregledoval čete, ki so se udeležile poročnih slovesnosti.

Ko se je mudil naš polk dne 8. 6. 1922 v Beogradu pri kraljevi poroki, je kralj Aleksander sam podaril ta polk rumunskemu kralju in je radi te poklonitve dobil polk ime: «Ferdinanda I., kralja rumunskog.» Dne 9. 7. 1922 je odšel drugi bataljon našega polka v Staro Srbijo. Vozili smo se 9 dni, peš korakali 8 din, obloženi s težo 40 kg in nositi smo morali s seboj še vsak po 150 patronov.

Ko smo dospeli na odločeno nam mesto v bližino Novega Pazarja v Sandžaku, so nas razdelili po vaseh. V vsaki vasi nas prebiva po 15 do 20 mož, vas od vasi pa je oddaljena po 4 do 5 ur.

Prebivalstvo po vaseh je po večini turško, le tu in

prejšnje davčne uradnike in pripomočke, čisto gotovo ne bo znala in bo mogla predpisati in iztirjati pravilno in pravično, recimo, osebne dohodnine, imovinskega davka, saj imamo dovolj jasne dokaze in izkušnje pri davku na vojne dobičke in pri davku na poslovna obrt.

Posledice uzakonjenega novega predloga.

Ako predlog zakona o neposrednih davkih obvelja, imeli bomo pač za celo državo enoten zakon, ali za cele pokrajine bo ta zakon le na papirju, izvrševati pa se ne bo mogel. Nam bodo v tej dobi poizkusov več kot pošteno puščali na žili, toda naš davkoplačevalec mora to «ljubeznivost» prav odločno odkloniti.

Posledica uzakonjenega predloga bo tudi, da sigurnosti in stalnosti ne bo in ob več ali manj ponesrečenih poizkusih bo davčna morala strašno trpela, se pokvarila, uradniki sami pa bodo zbegani in zdvojeni, kakor so že deloma sedaj. Kratkotrajno: zakon bomo imeli, ali denarja iz vseh krajev ne!

In izhod?

Izhod je dvojni: 1. Glavni davčni sistem direktnih davkov, vsaj avstrijski, hrvatsko-madžarski in srbski, eventualno makedonski ostanejo, izvrši se pa na podlagi njih materijelno izjednačenje davčnih dajatev, kakor sem omenil v začetku tega članka.

2. Še boljše pa je, ako se izvede samouprava in se vsi direktni davki dajo kot glavni vir pokrajinski samoupravi.

Gotovo pa se mora v vsakem slučaju izvršiti to, kar je Jugoslovanski klub predlagal v finančnem odboru že leta 1920: finančni minister mora ustvariti komisijo, obstoječo iz strokovnjakov iz vseh pokrajin, ki imajo razne davčne sisteme; ta komisija zaslišuj prizadete interese in korporacije iz vseh pokrajin in še le takšni izdelki naj tvorijo predmetno tvarino, ki jo vlada predloži zakonodajnim korporacijam.

Uverjen sem, da se bodo dobili ljudje, ki bodo sedaj govorili, da uganjamo demagogijo. Toda nič za to: tudi ob početku naše zahteve po izjednačenju so govorili in pisali tako, dve leti potem pa v ravno istem našem smislu za nami sklepali resolucije. Tako je bilo pri davkih, tako tudi glede ustave. Praprotniki «Jutrovci» pa nam odločevali ne bodo.

Dekliški tečaj v Celju.

Dne 19. novembra t. l., na god sv. Elizabete se vrši v Celju v Narodnem domu dekliški tečaj u naslednjim sporedom:

Ob 8. uri zjutraj sv. maša v župnijski cerkvi.

Od 9.—13. ure tečaj, na katerem govorijo štiri govornice iz Ljubljane. Vsebina govorov: 1. čena in družina, 2. žena in dobrotelost, 3. žena in gospodinjstvo, 4. žena in javnost.

Popoldne ob 14. uri v župnijski cerkvi nauk za udeleženke. Nato v Narodnem domu žaloigra «Mlinar in njegova hči». Vsa izobraževalna društva in vse Dekliške zveze naj pošljejo svoje članice na tečaj. Prav gotovo se naj tečaja udeležijo vse predsednice, tajnice in sploh odbornice Dekliških zvez! Tudi iz župnij, kjer se nimate Dekliške zveze, pridite v oblinem številu! Lani vas je bilo nad 300; nobeni ni bilo žal. Letos vas mora biti na tečaju še več!

Železniška zveza v Celje je zjutraj in zvečer zelo ugodna, tako, da bodo mogle udeleženke povečini isti dan z doma in domov. — M. Krajnc, tajnik.

tam je vmes med Turki najti kakega Srba. Okolice vasi je nepregledno gozdna, so gozdovi, katerih ni prehodiš v štirih do šestih urah ne.

Javna varnost je po teh krajih pod ničo, ker tam mrgoli razbojnikov, tatov in tolovajev, katere preganjamo in lovimo mi slovenski fantje.

Zato, da varujemo in čuvamo civilno prebivalstvo pred razbojniki, nas mora to hraniti in vzdrževati. Ako ravno mi vojaki civiliste branimo z dnevno nevarnostjo izgube našega mladega življenja, nas vaščani nepopisno sovražijo in to vse radi tega, ker sami ubogi, morajo tudi nam dati brano. Sploh je narod po krajih v Sandžaku nekako čisto podivjan. Zenske-Turčinke naravnost bežijo pred nami in skrbno prikrivajo svoje obraze pred moškimi po predpisu mohamedanske vere.

Dne 2. 9. 1922 so razbojniki napadli in navalili ponoči na našo vojaško postojanko in nas začeli obsipavati s celo točo krogel. Bili smo cele ure hud boj in le ker so se naši fantje držali točno povelj svojih predstojnikov, se nam je posrečilo, da smo prepodili tolovaje. Razbojniško tolpo smo cenili na 35 do 40 mož, a nas je bilo le 13, a tudi mi smo imeli izgube.

V teh nesrečnih krajih ni skoro noči, da bi razbojniki ne napadli kake vasi, kjer so nastanjeni vojaki.

Pred par dnevi so razbojniki napadli v temni noči drugo četo našega polka, ki je nastanjena od nas 4 ure, in ubili v spanju stražarja in 27 mož.

Ker smo zmirlaj v smrti nevarnosti in ne vemo ali nas morda že danes ali jutri zadene razbojniško krogla in do pošte imamo celih 9 ur, radi tega ne moremo pisati našim domačim v Slovenijo, pač pa jim pošiljamo pozdrave potom «Gospodarja» vsi slovenski fantje, ki služimo pri 25. pešpolku v žalostni okolici razbojnik posejanega Novega Pazarja.